

ПРОГРАМА ДЛЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (базова загальна середня освіта)

І. ЛЕКСИКА І ФРАЗЕОЛОГІЯ

Лексикологія як вчення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні та однозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Види переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Суспільно-політична й офіційно-ділова лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання. Історизми, архаїзми. Неологізми. Нейтральна та емоційно забарвлена лексика. Українська фразеологія. Поняття про стійкі словосполучення і вирази. Лексикографія. Основні типи словників.

ІІ. ФОНЕТИКА І ГРАФІКА

Звуки мови. Склад голосних української мови. Склад (класифікація) приголосних української мови. Дзвінки й глухі приголосні. Тверді й м'які приголосні. Чергування голосних української мови, зокрема чергування *О, Е* з *І*. Чергування приголосних української мови, зокрема чергування *Г - Ж - З'*; *К - Ч - Ц'*; *Х - Ш - С'*. Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних: а) звукосполучення *ДЗ, ДЖ*; б) вимова груп приголосних (уподібнення, спрощення); в) вимова м'яких приголосних; г) вимова подовжених і подвоєних приголосних. Правила вимови слів з апострофом. Ритміко-інтонаційне членування мовлення. Наголос. Складні випадки наголошування слів. Склад.

Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Букви *Я, Ю, Є, Ї, Щ* та їх звукове значення. Букви *Г, Г* та їх тукове значення. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами *Ь, Я, Ю, Є, І*. Сполучення *ЙО, ЬО*. Чергування *у - в, і - й, з - із - зі (зо)*.

ІІІ. ОРФОГРАФІЯ

Правопис ненаголошених голосних *Е, И, О* в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом. Написання *Е, И, І* у префіксах. Написання *Е, И* в суфіксах. Правопис приголосних у кінці префіксів. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правопис власних та загальних назв. Написання великої літери. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу. Подвоєння й подовження приголосних: а) подовжені м'які приголосні; б) подвоєння букв внаслідок збігу; в) правопис *н* та *nn* у прикметниках (дієприкметниках) та похідних словах; г) подвоєння букв в іншомовних словах. Правопис складних і складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові. Правопис українських прізвищ прикметникового типу. Написання, що беруться в лапки. Правопис прислівників разом, окремо і через дефіс. Розрізнення прислівників і сполучень прислівникового типу. Правопис

прийменників. Правопис сполучників. Правопис часток. Написання часток *НЕ, НІ* з різними частинами мови. Правопис вигуків.

IV. БУДОВА СЛОВА І СЛОВОТВІР

Будова слова. Основа слова і закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірна основа при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безафіксний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні *О, Е* у складних словах. Зміни приголосних при творенні відносних прикметників за допомогою суфікса *-СЬК-*; вищого ступеня прикметників і прислівників за допомогою суфікса *-Ш-*; іменників за допомогою суфікса *-СТВ-*; іменників із суфіксом *-ИН-* від прикметників на *-СЬК-*, *-ЦЬК-*. Творення відносних прикметників за допомогою суфіксів *-ОВ-*, *-ЕВ-*. Творення присвійних прикметників. Словотвірний аналіз слова.

V. МОРФОЛОГІЯ

Іменник як частина мови. Значення іменника, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Назви власні та загальні, конкретні та абстрактні, назви істот і неістот. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох формах числа. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини.

Відмінювання іменників. Кількість і значення відмінків в українській мові (питання до конкретних відмінків). Типи відмін іменників. Перша відміна. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Друга відміна. Особливості відмінювання іменників II відміни. Відмінкові закінчення родового, давального, орудного відмінків однини. Особливості відмінювання іменників чоловічого роду з основою на *-Р*. Кличний відмінок іменників. Третя відміна іменників; особливості відмінювання. Четверта відміна іменників; особливості відмінювання. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові; визначення їх роду. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові. Морфологічний аналіз іменника за схемою: початкова форма, власна чи загальна назва, конкретна чи абстрактна, істота чи неістота, рід, число, відмінок, група, синтаксична роль.

Прикметник як частина мови. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий; способи їх творення (проста і складена форми). Повні й короткі форми якісних прикметників. Зміни приголосних при творенні вищого ступеня прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка група). Морфологічний аналіз прикметника: початкова форма, розряд за значенням, ступінь порівняння (для якісних), рід, число, відмінок, група, синтаксична роль.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (власне кількісні, дробові, збірні, неозначено-кількісні) і порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні,

складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) *один, одна, одне, одні*; 2) *два, три, чотири*; 3) від *п'яти* до *двадцяти, тридцять, п'ятдесят, ... вісімдесят*; 4) *сорок, дев'яносто, сто*; 5) *двісті, дев'ятсот*; 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд*; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання та написання. Правопис складних і складених числівників та відчислівникових складних слів. Зв'язок числівників з іменниками. Морфологічний аналіз числівника: початкова форма, розряд за значенням, і руна за будовою, рід (для порядкових), відмінок, синтаксична роль.

Займенник як частина мови. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками і числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питально-відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Неозначені і заперечні займенники, їх творення. Морфологічний аналіз займенника: початкова форма, з якою частиною мови співвідносний, розряд за значенням, рід, число, відмінок, синтаксична роль.

Дієслово як частина мови. Значення дієслова. Його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Форми дієслова. Безособові дієслова. Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Час дієслова: теперішній, майбутній, минулий. Утворення форм майбутнього часу недоконаного виду. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способу дієслів. Словозміна дієслів. I і II дієвідміни. Способи визначення дієвідміни. Особові форми майбутнього складеного і складного часів дієслів недоконаного виду. Особові форми дієслів наказового способу. Родові і числові форми дієслів минулого часу. Правописний практикум: чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та простого майбутнього часу. Морфологічний аналіз дієслова: початкова форма, вид, час, спосіб, особа, рід, число, дієвідміна, синтаксична роль.

Дієприкметник як особлива форма дієслова. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу. Суфікси пасивних дієприкметників. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки при дієприкметникових зворотах. Безособові форми на *-НО* /*-ТО*. Морфологічний аналіз дієприкметника: початкова форма, активний чи пасивний, від якого дієслова утворений, за допомогою якого суфікса утворений, вид, час, рід, число, відмінок, синтаксична роль.

Дієприслівник як особлива форма дієслова. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного і недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при звороті й одиничному дієприслівникові. Морфологічний аналіз дієприслівника: вид, від якої основи дієслова утворений, за допомогою якого суфікса, синтаксична роль.

Прислівник як частина мови. Значення, морфологічні особливості, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням: означальні (якісно-означальні, кількісно-означальні і способу дії) та обставинні (місця, часу, причини, мети). Ступені порівняння якісно-означальних прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні вищого ступеня порівняння прислівників.

Морфологічний аналіз прислівника: розряд за значенням, ступінь порівняння (для якісно-означальних прислівників), синтаксична роль.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) і похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні і складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Морфологічний аналіз прийменника: група за походженням, група за будовою, з якою відмінковою формою іменника вживається.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, розділові, протиставні) і підрядні (місця, часу, причини, умови, способу дії). Сполучні слова. Групи сполучників за вживанням: одиничні, парні, повторювані. Групи за будовою: прості, складні, складені. Розділові знаки при сполучниках. Морфологічний аналіз сполучника: розряд за значенням і синтаксичною роллю, група за будовою.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням. Морфологічний аналіз частки: група за значенням і вживанням.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за семантикою. Звуконаслідувальні слова. Розділові знаки при вигуках.

V. СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ

Завдання синтаксису та пунктуації. Словосполучення. Підрядний і сурядний зв'язок між словами. Головне і залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за способами вираження головного слова. Способи підрядного зв'язку слів у словосполученні: узгодження, керування, прилягання.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Класифікація речень у сучасній українській мові. Типи речень за метою висловлювання: розповідні, питальні та спонукальні. Розділові знаки в кінці речення. Типи речень за емоційним забарвленням: окличні і неокличні. Типи речень за складом граматичної основи: двоскладні й односкладні. Типи речень за наявністю чи відсутністю другорядних членів: непоширені й поширені. Типи речень за наявністю необхідних членів речення: повні й неповні. Типи речень за будовою: прості й складні. Типи речень за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів: неускладнені й ускладнені.

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи вираження присудка. Основні функції компонентів складеного присудка: вираження граматичного значення присудка (функція допоміжної частини) та вираження основного лексичного значення присудка (функція основної частини - неозначеної форми дієслова чи іменної частини). Тире між підметом і присудком. Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченнях. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Способи

вираження означень. Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки. Додаток прямий і непрямий. Способи вираження додатків. Типи обставин за значенням і способи їхнього вираження. Зв'язки другорядних членів речення як залежних слів з головними словами у словосполученні. Просте ускладнене речення: з однорідними членами речення; із звертанням; зі вставними словами, словосполученнями та реченнями; з відокремленими членами речення. Порівняльний зворот. Речення з однорідними членами. Способи поєднання однорідних членів речення між собою: а) сурядний сполучник; б) інтонація. Кома між однорідними членами. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Форми вираження звертання. Звертання непоширені й поширені. Розділові знаки при звертанні.

Речення зі вставними та вставленими словами, словосполученнями, реченнями. Значення вставних і вставлених слів, словосполучень та речень. Розділові знаки при них. Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення другорядних членів речення, умови відокремлення. Відокремлені означення - непоширені й поширені. Зв'язок відокремлених означень із пояснювальними словами; означення узгоджені й неузгоджені. Відокремлення поширених і непоширених прикладок. Відокремлені додатки. Відокремлені обставини. Способи їхнього вираження. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки при відокремлених членах речення. Складне речення. Ознаки складного речення. Способи зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація і сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові і безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення. Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між простими реченнями в складносурядному. Розділові знаки у складносурядних реченнях.

Складнопідрядне речення. Головне і підрядне речення. Способи вираження залежності підрядних речень. Підрядні сполучники і сполучні (нова, їх розрізнення. Розділові знаки між головним і підрядним реченнями. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії і ступеня, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Підрядні речення, що стосуються окремих членів у головному реченні; підрядні речення, що стосуються головного речення в цілому. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Їхні типи за характером зв'язку між частинами: а) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; б) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; в) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю; г) складнопідрядні речення з різними видами підрядності. Розділові знаки в складнопідрядному реченні з кількома підрядними. Кома при збігові сполучників.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між простими реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами-реченнями. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні. Складні речення з різними видами зв'язку (складні синтаксичні конструкції). Способи передачі чужого

мовлення. Пряма і непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Інтонація й розділові знаки при прямій мові. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Розділові знаки при цитаті. Діалог. Розділові знаки при діалозі. Пунктуаційний практикум: кома, крапка з комою, двокрапка, тире, дужки, знак оклику, знак питання.

VI. СТИЛІСТИКА. КУЛЬТУРА МОВИ

Поняття про стиль і стилістичну норму. Стилі української мови: а) науковий; б) офіційно-діловий; в) художній; г) публіцистичний; д) розмовний. Типові порушення стилістичних норм та культури мови. Редагування текстів різних стилів.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ПОВИНЕН ЗНАТИ АБІТУРІЄНТ:

Фонетика, графіка, орфоепія

Буква і звук; голосний і приголосний; дзвінкий і глухий; твердий і м'який; наголошений і ненаголошений; подовжений звук.

Звукове значення букв *Я, Ю, Є, Ї, Щ, Ъ, ДЗ, ДЖ*.

Чергування голосних і приголосних звуків.

Наголос у словах.

Уподібнення приголосних.

Слова з літерою *Г*.

Розрізнення буквосполучень *ЙО, БО*.

Орфографія

Правила вживання великої літери.

Правопис префіксів.

Уживання м'якого знака й апострофа.

Перенос слова з рядка в рядок.

Подвоєння приголосних. Подовжені м'які приголосні. *Н* та *НН* у прислівниках, прикметниках (дієприкметниках).

Спрощення в групах приголосних.

Особливості написання //та/в кінці прислівників.

Ненаголошені *О, Е, І*.

Особливості правопису часток. Написання *НЕ, НИ* з різними частинами мови.

Правопис особових форм дієслів.

Правопис відмінкових закінчень іменників.

Правопис складних слів: іменників, прикметників, числівників, займенників, прислівників, прийменників, сполучників, часток, вигуків.

Оформлення прикладок.

Будова слова і словотвір

Значущі частини слова.

Нульове закінчення.

Твірна основа і словотвірний афікс.

Способи словотвору в українській мові.

Морфемний і словотвірний аналізи слова.

Лексика і фразеологія

Розрізнення багатозначності та омонімії слів.

Види переносного значення слова.
Явища синонімії, антонімії та паронімії.
Власне українські слова та запозичення.
Активна і пасивна лексика.
Фразеологія української мови.

Морфологія

Іменник

Основні граматичні ознаки іменника.

Назви істот та неістот, власні і загальні назви, слова з конкретним і абстрактним значенням.

Визначення роду іменників у назвах істот та неістот.

Рід незмінюваних іменників.

Іменники, що вживаються тільки в однині.

Іменники, що вживаються тільки у множині.

Поділ іменників на відміни і групи.

Іменники, що стоять поза відмінами.

Відмінювання іменників.

Прикметник

Основні морфологічні ознаки прикметника.

Розряди прикметників за значенням.

Ступені порівняння прикметників. Форми вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників.

Якісні прикметники, що не утворюють ступенів порівняння.

Поділ прикметників на тверду і м'яку групи.

Творення відносних і присвійних прикметників.

Складні прикметники на *-лиций*.

Синтаксична роль прикметників.

Числівник

Основні морфологічні ознаки числівника.

Порядкові та кількісні числівники.

Групи кількісних числівників.

Поділ числівників за будовою.

Типи відмінювання кількісних числівників.

Зв'язок числівників з іменниками.

Займенник

Морфологічні ознаки та розряди займенників.

Особливості відмінювання займенників.

Дієслово

Морфологічні ознаки дієслова.

Синтаксичні функції дієслова.

Вид та способи дієслова.

Особливості дійсного способу.

Творення умовного та наказового способів дієслів.

Категорія чпсудієслів.

Дієвідміни. Способи визначення дієвідміни.

Відмінюваним дієслів *бути, дати, їсти, доповісти* і похідних від них.
Безособові дієслова. Безособові форми на *-но, -то*.
Способи творення дієслів.

Дієприкметник

Морфологічні ознаки дієприкметника.

Активні та пасивні дієприкметники. Від яких основ і за допомогою яких суфіксів вони творяться.

Відмінювання дієприкметників.

Дієприкметниковий зворот.

Дієприслівник

Дієприслівник - особлива невідмінювана форма дієслова.

Вид дієприслівника.

Від яких форм дієслів і за допомогою яких суфіксів творяться дієприслівники доконаного та недоконаного виду.

Дієприслівниковий зворот.

Прислівник

Групи прислівників за значенням і роллю в реченні.

Ступені порівняння якісно-означальних прислівників.

Способи творення прислівників.

Службові частини мови

Роль службових слів у реченні.

Розрізнення поєднань прийменника з іменником, прикметником, числівником, займенником і однозвучних прислівників.

Поділ прийменників за походженням і будовою.

Поділ сполучників на групи за значенням і синтаксичною роллю у реченні.

Розрізнення сполучників підрядності і сполучних слів.

Групи підрядних сполучників.

Поділ сурядних сполучників на групи.

Чим відрізняється частка від інших службових частин мови?

Поділ часток за значенням і вживанням.

Словотворчі та формотворчі частки.

Вигук як особлива частина мови.

Поділ вигуків на групи за походженням і за значенням.

Синтаксис

Предмет вивчення синтаксису.

Розрізнення словосполучення і речення.

Граматичний та смисловий зв'язок між словами у словосполученні.

Поділ словосполучень на групи за будовою та способом вираження головного слова.

Керування, узгодження, прилягання - типи синтаксичного зв'язку у словосполученні.

Поділ речення на групи за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою.

Двоскладні та односкладні речення.

Поширені і непоширені, повні і неповні речення.

Типи синтаксичного зв'язку слів у реченні.
Порядок слів у реченні.
Головні і другорядні члени речення, способи їх вираження.
Прикладка.
Однорідні та неоднорідні члени речення.
Звертання.
Основна функція вставних слів, словосполучень і речень.
Вставлені слова, словосполучення і речення.
Відокремлені члени речення.
Умови відокремлення.
Уточнювальні члени речення.
Складносурядні речення.
Складнопідрядні речення.
Способи зв'язку частин складнопідрядного речення.
Період.
Безсполучникове складне речення.
Складна синтаксична конструкція.
Пряма мова і слова автора.
Діалог як різновид прямої мови.
Цитата.

Пунктуація

Розділові знаки в кінці речення.

Коми у простому реченні:

- при звертанні;
- при вставних та вставлених словах, словосполученнях, реченнях;
- при однорідних членах;
- при повторенні;
- після стверджувальних і заперечних слів;
- при порівняльних зворотах;
- при відокремлених і уточнювальних членах.

Коми у складному реченні:

- між частинами складносурядного речення;
- між частинами складнопідрядного речення;
- у безсполучниковому реченні;
- у складній синтаксичній конструкції.

Крапка з комою:

- між поширеними однорідними членами;
- між частинами складного речення, далекими за змістом;
- між поширеними частинами складносурядного, складнопідрядного та безсполучникового речень.

Двокрапка:

- після узагальнювального слова перед однорідними членами;
- у безсполучниковому складному реченні;
- при прямій мові.

Тире у простому реченні:

між підметом і присудком;
на місці пропущеного члена речення;
після однорідних членів перед узагальнювальним словом;
для виділення вставних і вставлених слів, словосполучень, речень;
для відокремлення означень і прикладок.

Тире у складному реченні:

між частинами складносурядного речення;
між частинами безсполучникового складного речення;
у періоді на межі двох частин (кома і тире);
у діалогах і полілогах.

Багатокрапка (трикрапка):

у незавершеній фразі;
на позначення перерваності тексту;

Дужки:

для відокремлення вставлених конструкцій;
при поясненні іншомовних чи маловідомих слів;
у ремарках.

Лапки:

у цитатах;
при словах, що їх вважають не за свої;
у прикладках (назви газет, журналів тощо);
при прямій мові.

Стилістика

Стилі української мови, їхні особливості.

Стилістичні норми та культура мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К.: Либідь, 1991.
2. Головащук СІ. Правописний словник. - К.: А.С.К., 1999.
3. Головащук СІ. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. -К.: Либідь, 1995.
4. Головащук СІ. Словник-довідник з українського літературного слововживання. - К.: Рідна мова, 2000.
5. Горпинич В.О. Будова слова і словотвір. - К.: Рад. школа, 1977.
6. Гринчишин Д.Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. - К.: Рад. школа, 1986.
7. Демська О., Кульчицький І. Словник омонімів. - Львів: Фенікс, 1996.
8. Зубков М.Г. Сучасний український правопис: Комплексний довідник. - Вид. третє, випр. та доп. - Харків: Торсінг, 2000.
- 9і Зубков М.Г. Українська мова: Універсальний довідник. - Харків: ВД «Школа», 2004.
10. Караванський С. Словник синонімів української мови. - К.: Орії, 1993.
11. Караман С.О. Українська мова. Поглиблений етап вивчення: Навчальний посібник у двох книгах. - К.: Магістр-8,1998.

12. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навч. посібник. -К.: Вища школа, 1993; 1997.
13. Козачук Г.О., Шкурятяна М.Г. Практичний курс української мови: Навч. посібник для вузів.-К., 1993;2004.
14. Кононенко П.П., Кадомцева Л.О., Мацько Л.І. Українська мова: Посібник для вступників до вузів.-К.: Либідь, 1990; 1991; 1992.
15. Кочан І.М., Токарська А.С. Культура рідної мови: Збірник вправ і завдань. - Львів: Світ, 1996.
16. Лобода В.В., Скуратівський Л.В. Українська мова в таблицях: Довідник. - К.: Вища школа, 1993.
17. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Українська мова: усний та письмовий екзамен. - К.: Либідь, 1992; 1993.
18. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Українська мова: Посібник для старшокласників і абітурієнтів.-К.: Либідь, 1995.
19. Навчальний правописний словник української мови: Близько 40000 слів / За загал, ред. Д.Х.Баранника і Д.І.Руденка. - Харків: Око, 1997.
20. Новий тлумачний словник української мови: У чотирьох томах / Уклад. В.В.Яременко, О.М.Сліпушко. -К.: Аконті, 1998.
21. Орфографічний словник української мови: Близько 120000 слів / Уклад. СІ. Головащук, М.М.Пещак, В.М.Русанівський, О.О.Тараненко. - К.: Довіра, 1993; 1994.
22. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум. - К.: Либідь, 1990.
23. Паламар Л .М. Практичний курс української мови: Навч. посібник. - К., 1995.
24. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Українська мова: Довідник. - К.: Рад. школа, 1990.
25. Плющ М.Я., Леута О.І., Гальона Н.П. Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ. - К.: Вища школа, 1995.
26. Погрібний М.І. Словник наголосів української літературної мови. -Вид. друге, випр. і доп. - К.: Рад. школа, 1964.
27. Полюга Л.М. Словник антонімів української мови. - 2-е вид., доп. і випр. - К.: Довіра, 2001.
28. Полюга Л.М. Словник синонімів української мови. - К.: Довіра, 2001.
29. Полюга Л.М. Словник українських морфем. - Львів: Світ, 2001.
30. Русанівський В.М., Пилинський М.М., Єрмоленко СЯ. Українська мова: Посібник для учнів 10-11 класів. - К.: Рад. школа, 1992.
31. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. -К.: Рад. школа, 1985.
32. Словник-довідник з культури української мови / Д.Гринчишин, А.Капелюшний, О.Сербенська, З.Терлак. - Львів: Фенікс, 1996.
33. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л.О.Пустовіт та ін. - К.: Довіра, 2000.
34. Словник синонімів української мови: В 2 т. / А.А.Бурячок, Г.М.Гнатюк, С.І.Головащук та інші. - К.: Наукова думка, 1999.

35. Словник української мови: В 11-й томах. -К.: Наукова думка, 1970 — 1980 рр.
36. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В.М.Білоноженко та ін. — К.: Наукова думка, 2003.
37. Терлак З.М., Кочан І.М., Пілецький В.І. та ін. Українська мова у вправах і завданнях. - К.: НМК ВО, 1990.
38. Терлак З.М. Українська мова: Збірник вправ із синтаксису та пунктуації.- Львів: Світ, 1999.
39. Ткаченко Є.М. Українській мові. Пунктуація: правила, вправи, диктанти: Навч. посібник. - Харків: Консум, 2001.
40. Тоцька НІ. Сучасна українська літературна мова. Фонетика Орфоепія. Графіка і орфографія. Завдання і вправи: Навч. посібник. - К: Вища школа, 1995.
41. Удовиченко Г.М. Фразеологічний словник української мови: У двох томах. - К.: Вища школа, 1984.
42. Ужченко В.Д. Народження і життя фразеологізму. - К.: Рад. школа, 1988.
43. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник / І.Р.Вихованець, С.Я.Єрмоленко, Н.М.Сологуб, Г.Х.Щербатюк; Відп. ред. М.А.Жовтобрюх. - К.: Наукова думка, 1973.
44. Українська мова: Підручник для учнів старших класів... та абітурієнтів / А.Г.Галетова, І.В.Гайдаєнко, О.М.Горошкіна, О.С.Паламарчук, М.І.Пентиліук. - К.: Ленвіт, 2003.
45. Український орфографічний словник: Близько 143000 слів/Уклад. М.М.Пещак та ін. / За ред. Л.М.Полюги. - К., 2002.
46. Український правопис. - 4-е вид., випр. й доп. - К.: Наукова думка, 1993.
47. Фразеологічний словник української мови: У двох книгах. — К.: Наукова думка, 1993.
48. Чукіна В.Ф. Граматика української мови в таблицях і схемах. - К., 1997.
49. Чукіна В.Ф., Почтаренко О.М., Почтаренко Г.С. Український правопис у таблицях, схемах, коментарях: Довідкове видання. - К.: Логос, 1998. Ю, Шевелева Л.А. Український правопис у таблицях. - Харків: Світ дитинства, 1996; 1997.
51. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник. -К.: Либідь, 1993; 1996.
52. Шкурятяна Н.Г., ШевчукС.В. Сучасна українська літературна мова: Навч. посібник. -К.: Літера, 2000.
53. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. — К.: Освіта, 1994; 1997; 2002.
54. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. - К.: Либідь, 2003.
55. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник.—У двох томах. — К.:Вицашкола-Т. 1,1980; Т. 2,1981.